

Bronwen Cohen

Opgroeien in

Bronwen Cohen gaat in op de plaats die kinderen innemen in de huidige Europese Unie en neemt ook de ontwerp-Grondwet onder de loep.

Organisaties die opkomen voor de belangen van het kind in de Europese Unie

Eurochild

Eurochild, opvolger van het Europees Forum voor het Welzijn van het Kind, dat slechts een kort leven beschoren was, houdt op 26 oktober 2004 in Brussel zijn inhuldigingsconferentie 'Het bestrijden van armoede bij kinderen in Europa'. Eurochild verdedigt op dit moment de belangen van kinderen in het EU-programma ter bestrijding van de sociale uitsluiting.

Meer info: www.eurochild.org

European Network of National Observatories on Childhood

In 2003 werd het 'European Network of National Observatories on Childhood' opgericht door een aantal EU-lidstaten. Dit netwerk biedt een forum voor de uitwisseling van kennis en informatie en stimuleert het vergelijken van de levensomstandigheden van kinderen en adolescenten en van het beleid in de verschillende lidstaten. Acht landen zijn al lid (België, Denemarken, Frankrijk, Ierland, Italië, Luxemburg, Portugal, Spanje). Het netwerk telt ook zeven waarnemende leden (Oostenrijk, Finland, Duitsland, Griekenland, Zweden, Nederland, het Verenigd Koninkrijk).

Meer info: www.childoneurope.org

Honderdtwintig miljoen burgers van de Europese Unie zijn kinderen en jongeren. Toch is hun plaats binnen de Unie niet erkend. In de officiële verdragen van de Europese Unie worden ze niet eens vermeld. De Unie heeft niet het wettelijke recht om zich met kinderen bezig te houden.

Gelijkheid van man en vrouw en kinderopvang

In de praktijk hebben de wetgevende en uitvoerende beslissingen van de EU echter wel degelijk een invloed op de levenswijze en -kwaliteit van kinderen. Ze worden misschien nog het meest beïnvloed door het EU-beleid in het kader van de gelijkheid van man en vrouw. Daarbij denken we vooral aan de maatregelen voor het wegwerken van obstakels voor werkende vrouwen. De meest opvallende prestaties van de Europese Unie op dat gebied vormen waarschijnlijk de minimumnormen voor zwangerschapsverlof en ouderschapsverlof (1993 en 1996). Voor jonge kinderen brachten deze richtlijnen grote voordelen mee. Verder heeft de Europese Commissie een grensoverschrijdende groep opgericht, een 'Netwerk voor Kinderopvang en andere maatregelen om de combinatie van beroeps- en gezinsleven te bevorderen'. Dat Netwerk Kinderopvang, dat actief was van 1986 tot 1996, verrichtte werk in drie domeinen: voorzieningen voor kinderen, verlofregelingen voor ouders en mannen als verzorgers. Het werk van dit Netwerk heeft bijgedragen tot een grotere bewustwording, en vestigde de

aandacht op de verschillen in het kinderopvangaanbod van de verschillende lidstaten.

In 1992 keurden de regeringen van de lidstaten de Aanbeveling Kinderopvang goed. Daarin werden de landen opgeroepen om maatregelen te nemen in de drie domeinen die door het Netwerk Kinderopvang waren bestudeerd. In dezelfde Aanbeveling werd ook gepleit voor maatregelen ter verbetering van de werkplaats voor werkende ouders. Maar de Aanbeveling deed meer dan alleen oproepen tot de actie. Ze bevatte ook een aantal normen en doelstellingen om die actie in goede banen te leiden. Tijdens een bijeenkomst in Barcelona in 2002 keurden de lidstaten de doelstellingen voor kinderopvangplaatsen goed. Tegen 2010 zou men moeten voor-

'De toekomst van de Europese Unie ligt bij de kinderen'

zien in plaatsen voor 33 procent van de kinderen jonger dan drie en 90 procent van de kinderen tussen drie en zes. Maar, anders dan in de Aanbeveling van 1992, werd niet beschreven om wat voor plaatsen het zou moeten gaan. Er werd dus alleen gesproken over kwantiteit en niet over kwaliteit.

De doelstellingen en het beleid van de EU hebben dus indirect een duidelijk effect

Foto links: Caroline Boudry

de Europese Unie

op kinderen, in het nastreven van economische ontwikkeling of in het streven naar de gelijkheid van man en vrouw. Op die manier zijn kinderen de Europese Unie binnengekomen via de achterdeur. Het feit dat de EU geen directe verantwoordelijkheid draagt voor kinderen, creëert echter de nodige problemen. Een voorbeeld: terwijl men er nu steeds meer van overtuigd raakt dat de historische opsplitsing tussen kinderopvang en onderwijs voor moeilijkheden zorgt, kan de Aanbeveling Kinderopvang enkel verwijzen naar kinderen van ouders die werken, een opleiding volgen of dit wensen te doen. De Barcelona-doelstellingen refereren op dezelfde manier alleen naar 'kinderopvangplaatsen'. Een dergelijke benadering gaat voorbij aan de behoeften van vele kinderen en gezinnen en aan het sociale, culturele en educatieve potentieel van de kinderopvang.

Verandering op til?

Misschien krijgen kinderen heel binnenkort toch een zichtbare plaats binnen de Europese Unie. Dankzij het Verdrag van Amsterdam (1997) beschikt de Unie nu

over de mogelijkheid om 'gepaste actie' te ondernemen tegen discriminatie. Het gaat hier niet alleen om discriminatie op grond van geslacht maar ook om discriminatie op grond van 'raciale of etnische afkomst, godsdienst of geloof, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid'. En de nieuwe ontwerp-Grondwet gaat nog verder dan dat. In Deel 1 ervan wordt verwezen naar de bescherming van de rechten van kinderen. In Deel 2 wordt in detail beschreven wat dit betekent binnen het Handvest van de Grondrechten.

1. Kinderen hebben recht op de bescherming en de zorg die nodig zijn voor hun welzijn. Zij mogen vrijelijk hun mening uiten. Aan hun mening in hen betreffende aangelegenheden wordt in overeenstemming met hun leeftijd en rijpheid passend belang gehecht.

2. Bij alle handelingen in verband met kinderen, ongeacht of deze worden verricht door overheidsinstanties of particuliere instellingen, vormen de belangen van het kind een eerste overweging.

3. Ieder kind heeft het recht regelmatig persoonlijke betrekkingen en rechtstreekse

contacten met zijn beide ouders te onderhouden, tenzij dit tegen zijn belangen indruist.

Deze clausules over de rechten van de jongste Europese burgers zijn dan wel beknopt, maar het feit dat ze, na jarenlang actievoeren door kinderrechtenorganisaties, zijn opgenomen, betekent al een grote stap vooruit. Toch mogen we ook weer niet te enthousiast zijn over de huidige ontwerptekst. De verwijzing naar kinderen in de verdragen betekent nog niet dat de Europese Unie ook meer betrokken zal zijn bij beleidszaken die worden gezien als de verantwoordelijkheid van de afzonderlijke lidstaten. Wel zou dit moeten leiden tot een meer coherente benadering van de beleidsdomeinen of programma's waarin kinderen nu indirect een rol spelen. Werkgelegenheid is daar een goed voorbeeld van.

De nieuwe bepalingen in de Grondwet kunnen zorgen voor een meer systematische aanpak, zodat de stem van kinderen makkelijker kan worden gehoord en men er rekening mee kan houden in alle EU-beleidsdomeinen, net zoals kinderen steeds meer worden gehoord op lokaal en nationaal niveau.

Artikel II van het Handvest van de Grondrechten, dat is opgenomen in de ontwerp-Grondwet, is slechts een beginpunt. Om de effectiviteit ervan te garanderen, is misschien wel de steun nodig van een EU-Kindercommissaris. Het belang van deze stap mag in geen geval onderschat worden, en hetzelfde geldt voor de noodzaak om erop verder te bouwen. Een historisch besef lag aan de basis van de oprichting van de EU. Maar haar toekomst ligt bij onze kinderen.

Bronwen Cohen is hoofdredactrice van Children in Scotland.